

duin

- ★ **Recreatie en plantengroei**
- ★ **Duinen bij Den Helder**
- ★ **de Breesaap**

Recreatie en broedvogels op Vlieland

G.TH. DE ROOS, 1981. *The impact of tourism upon some breeding wader species on the isle of Vlieland in the Netherlands' Wadden Sea.*
Meded. L.H. Wageningen 81-14.

In de tweede helft van de jaren zeventig heeft Gerlof de Roos op Vlieland jarenlang intensief onderzoek gedaan naar de invloed van het toerisme op een aantal broedvogelsoorten van dit Waddeneiland. In 1981 promoveerde hij op de resultaten van dit onderzoek, neergelegd in bovengenoemde dissertatie.

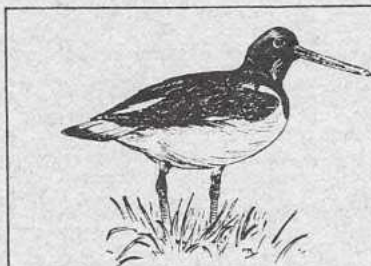
De Roos noemt als achtergrond van het onderzoek de wens een bijdrage te leveren aan een zo goed mogelijke bescherming en beheer van de vogelstand. Hiertoe moet een gedegen kennis van de effecten en interacties van de verschillende factoren die vogelpopulaties beïnvloeden, beschikbaar zijn.

In de loop van het onderzoek zijn een flink aantal broedvogelinventarisaties verricht, verspreid over het hele eiland. Steeds werden vaste proefvlakken meerdere jaren geïnventariseerd: een aantal kleinere gebieden (10-25 ha) en enkele grotere (220-530 ha).

In sommige van de proefvlakken werd als experiment het betreffende gebied voor enkele jaren afgesloten voor toeristen en daarna weer opengesteld, of andersom. In de overige proefvlakken werden tellingen verricht aan het toeristisch bezoek, waarmee meer en minder drukke toerisme-zones konden worden bepaald. Tevens werden vegetatie en bodemprofiel beschreven.

Hoewel aanvankelijk een flink aantal broedsoorten in het onderzoek waren betrokken, werd de vraagstelling toegespitst op vier steltlopersoorten: Scholekster, Wulp, Tureluur en Strandplevier. Vooral van de Wulp is al enig onderzoek naar de effecten van recreatie bekend.

In de proefgebieden werd bepaald wat de broeddichtheden waren per vegetatietype, per bodemhoogteklasse en per toerismezone. Hierop kunnen konklusies worden gebaseerd over de voorkeuren van een soort

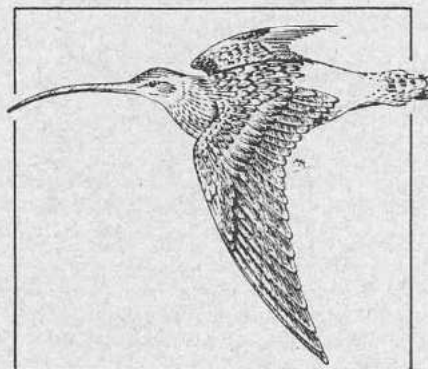

voor een bepaald vegetatietype, een hoogteklasse of een toerismezone. Deze konklusies zijn nog verder uitgewerkt door de resultaten voor één van de factoren te corrigeren voor de invloed van de andere factoren.

De Scholekster vertoont een voorkeur voor de rustige toerismezones, ook wanneer gecorrigeerd is voor de invloed van de andere factoren. In de experimentele gebieden blijkt pas na enige tijd de invloed van openstelling of afsluiting merkbaar te worden. Twee jaar na het plaatsen van verbodsborden kunnen 1,2 tot 4,1 maal zoveel Scholeksters verwacht worden.

Ook de Wulp heeft een voorkeur voor de rustige toerismezones. Maar wanneer rekening wordt gehouden met de invloed van de vegetatie op de dichtheid van de Wulp, kan de invloed van het toerisme niet meer "hard" bewezen worden. De gegevens blijven wel in de richting van een effect wijzen.

Voor de Tureluur is de invloed van het toerisme duidelijke

de Wulp, een bekende "vluchter"

Scholekster en Tureluur mijden de drukte het meest

lijk. Ook wanneer rekening gehouden wordt met de invloed van de vegetatie en de bodemhoogte, heeft de Tureluur een duidelijke voorkeur voor de rustige zones.

De konklusies voor de Strandplevier zijn minder hard. Er zijn aanwijzingen dat deze soort eveneens een negatieve invloed ondervindt van het toerisme, maar er zijn geen doorslaggevende bewijzen.

Een belangrijk probleem bij de hier beschreven analysemethode is gelegen in het feit dat de bestudeerde factoren niet onafhankelijk van elkaar zijn. Toerisme heeft een directe invloed op de vegetatie en vermoedelijk ook op het bodemprofiel. Hierdoor kunnen veranderingen in de broedvogeldichtheid parallel lopen aan veranderingen in de vegetatie of de bodemhoogte. Effecten kunnen ook gedeeltelijk via de vegetatie tot stand komen. Wanneer in een dergelijk geval wordt gecorrigeerd voor de invloed van vegetatie en bodemhoogte, kan er werkelijk negatieve invloed van toerisme op de broedvogeldichtheid verdoezeld worden en dus niet bewezen worden.

Toch levert het werk van De Roos een waardevolle bijdrage aan onze inzichten in de effecten van toerisme op broedvogels. Ongetwijfeld is er sprake van negatieve effecten van (intensieve vormen van) toerisme op de onderzochte groep van steltlopers.

KEES VERTEGAAL

Duinplassen op Schouwen

A. VRIJKORTE e.a. (1982). *Biologische Inventarisatie van een aantal Duinplassen op Schouwen. Doktoraalverslag Landschaps-ecologie en Natuurbeheer, R.U.Utrecht.*

Dit rapport, dat opgesteld is in opdracht van de Provinciale Waterstaat Zeeland, handelt over de fysisch/chemische en biologische toestand van enkele duinplassen in het gebied "De Blinkert" nabij Haamstede. In dit gebied infiltrteert de Watermaatschappij Zuid-West-Nederland (WMZ) Haringvlietwater voor de drinkwaterbereiding. Het doel van het onderzoek was, om een beoordeling te geven van de waterkwaliteit van de twee infiltratievijvers in het gebied in relatie tot de waterkwaliteit van enkele omliggende duinplassen.

Hoewel de uitgevoerde inventarisaties en metingen zich goed lenen als basismateriaal voor het volgen van de verdere ontwikkelingen in en rond de infiltratievijvers, zijn de resultaten van dit onderzoek nogal mager en ondoorzichtig. De opstellers van het rapport verliezen zich nogal eens in breedvoerige besprekingen van de inventarisaties en metingen en laten een groot aantal bewerkingsmethoden los op het onderzoeksmateriaal. Daarnaast ontbreekt een goede vergelijking van de gevonden waterkwaliteit met werkelijk ongestoorde duinplassen.

MARC JANSSEN

Vlinders AWduinen

I.A. KAIJADOE, 1982. *Tien jaren vlinderonderzoek in de Amsterdamse Waterleidingduinen 1971-1980.*

Na een eerste verslag in 1976 is kort geleden van de hand van mr. I.A. Kaijadoe een tweede rapport verschenen over het voorkomen en de verbreiding van vlinders in de Amsterdamse Waterleidingduinen. De inventarisaties voor de totstandkoming van dit overzicht zijn uitgevoerd tussen 1971 en 1980. De meest toegepaste inventarisiemethoden zijn de veldwaarnemingen van vlinders, rupsen en kokons overdag en de lichtvangsten met een kwikdamp/gloeidraadlamp 's nachts. Over de 10 jaar dat het onderzoek nu al loopt, zijn niet minder dan 725 verschillende vlindersoorten gevonden. De meeste soorten werden waargenomen in de meer beschutting biedende binnen-duinrandgebieden, waarbij met name de omgeving van de ingang Zandvoortselaan, de Hazenhoek, de Oranjekom en het Paardenkerkhof opvallend soortenrijk waren. In één nacht werden hier soms meer dan 100 soorten gevangen!

MARC JANSSEN

Wadden van boven

JAN ABRAHAMSE & HANS KOPPEN, 1982. *Wadden van Boven. Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee-Nederlandse Onderwijs Televisie-Utg. Groen IJmuiden BV. Prijs f 22,50 (leden Waddenvereniging f 17,50). 96 pagina's.*

Het Waddengebied is met haar kreken, platen, kwelders en duinen vanouds geliefd bij natuurfotografen. Veel ook is er geschreven over de natuur en de aantastingen.

Enkele maanden geleden verscheen er een boek dat weer een dimensie toevoegt aan alle documentatie. De luchtfoto's (in kleur) in dit boek brengen alles nog eens duidelijk in beeld: niet alleen allerlei fraaie landschapselementen, maar ook campings, wilde paden en stuifplekken, kustafslag en overstuiving, jachthavens en woningbouw. Bij elke foto (20 x 20 cm) geeft een begeleidende tekst achtergrondinformatie van aardrijkskundige, historische en biologische aard.

Het boek is speciaal bedoeld voor leerlingen van het voortgezet onderwijs en daarnaast natuurlijk voor alle anderen die belang stellen in de strijd om ruimte en natuur. Een aantrekkelijke aanvulling voor uw groene kast!

ALBERT SALMAN

stichtingsnieuws

Nieuwe medewerker uit CRM-banenplan

Uit de personeelsadvertentie in de vorige Duin bleek al, dat het vml. ministerie van CRM (hoofddir. Natuurbehoud en Openluchtrecreatie) in november jl. een extra medewerkersplaats aan de Stichting Duinbehoud heeft toegewezen. Deze plaats is afkomstig uit het Werkgeleheidsplan 1982 voor de Kwartaire sektor en is van structurele aard. Ze is bedoeld voor beleidsgericht onderzoek en actie t.b.v. het natuurbehoud in

de Nederlandse duinen.

De Stichting zal de hierdoor beschikbaar gekomen extra mankracht voorlopig vooral inzetten ten behoeve van:

1. regeneratie van vochtige duinvalleimilieus, o.m. door toepassing van nieuwe waterwintechieken;
2. een natuurvriendelijke berging en verwerking van het Rotterdamse baggerslib;
3. maatregelen tegen verdere kustafslag op Texel;

4. een betere afstemming van het rekreatieve gebruik van de duinen op grond van natuurlijke draagkracht.

M.i.v. 15 november jl. is Albert Salman, die al de CRM-coördinatorplaats bezette (0,5 dagtaak) voor 0,3 extra aangesteld. Daarnaast zal per 1 januari 1983 Charles van Schaik (bioloog) bij de Stichting in dienst treden.